

# Filosofipatruljen på Mors



”Den enkelte i fællesskabet”

”Dannelse til medborgerskab gennem filosofiske samtaler”



på M.C. Holms skole i Nykøbing  
v/lektor og husfilosof Dorete Kallesøe

# Et projekt i støbeskeen...

- Forhistorien
- Beskrivelse af projektet – hvilke tiltag gjorde vi?
- Projektets overordnede mål
- Husfilosoffens oplæg til lærerne
- Lærernes opgave
- Hvor langt er vi kommet?
- Perspektiver og problemer

# Forhistorien

- Tilfældigt møde med en skoleleder med filosofiske ambitioner og interesser
- Efter et par samtaler med lederen og en lærer og bibliotekaren blev vi enige om en projektbeskrivelse



Skoleleder Kirsten Langer

# ”Den enkelte i fællesskabet”

- ”Den enkelte i fællesskabet” er udfordringen
- Individualisering, pluralisme og den kulturelle frisættelse
- ”Social træning” – måske lidt lovlig ”Pavlovsk”!?
- Skiftet ud med ”Demokratisk dannelse” – social dannelse som forudsætninger for demokratisk dannelse (svært at skelne...)
- Det er noget lærerne gør eller gerne ville gøre i forvejen, som blot skal udvikles og justeres

# Projektets overordnede mål

- skabe rum for at undre sig og tale sammen om værdier, eksistentielle spørgsmål og identitetsspørgsmål
- arbejde systematisk med den filosofiske samtale mellem eleverne, dvs. øvelse i at lytte, spørge, tale sammen, begrunde sine udsagn, argumentere.... (udvikle færdigheder som empati, tolerance, logik, mundtligt udtryk...)

# Hvad gjorde vi så?

- Ansatte en husfilosof (Dorete)
- Husfilosoffen holdt 2 oplæg for lærerne før sommerferien om demokratisk dannelse gennem filosofiske samtaler – i alle fag
- Husfilosoffen blev ansat som kristendoms lærer i alle tre 6. klasser
- Planlagde, at husfilosoffen skulle på besøg på alle klasseskoler og arbejde sammen med lærerne om at optimere de filosofiske samtaler mhp. progression og sammenhæng i dannelsen og udarbejdelse af materiale til de forskellige årgange

# Husfilosoffens 1. oplæg til lærerne

- Tilværelsesoplysning er skolens formål, dvs. samtale om livets store spørgsmål  
...kun sekundært demokrati
- Filosofisk reflexion er forudsætningen for medborgerskab i et pluralistisk samfund, hvis vi skal undgå "åndelig dovenskab"
- Eksistentielt medborgerskab: Unges identitetssøgning går forud for deres politiske interesser



# Husfilosoffens 2. oplæg til lærerne

- Praxis!
- Lær at kende et filosofisk spørgsmål, når I møder det i undervisningen!
- Metoder i filosofiundervisningen
- Strukturering af den filosofisk samtale



# Et filosofisk spørgsmål?

- Kants 4 filosofiske spørgsmål:
  - Hvad kan jeg vide?
  - Hvad kan jeg håbe?
  - Hvad skal jeg gøre?
  - Hvad er et menneske?



”The Immanuel Kant  
fingerpuppet”

# Filosofiske metoder:

- a. den **begrebsanalytiske** (hvad betyder...?)
- b. den **fænomenologiske** (har I erfaringer med...?)
- c. den **hermeneutiske** (valg af tekster af alle slags, der tematiserer emnet)
- d. den **dialogiske** (sokratisk samtale om emnet – for og imod)
- e. den **æstetiske** (tilrettelæggelse af æstetiske oplevelser, som kan sætte temaet på spidsen på en ikke umiddelbart diskursiv facon: skabe kunst, rollespil, musik, besøg af resurseperson, naturoplevelser, ud af huset...)
- f. den **medborgerskabsrettede** (hvordan kan undervisningen i praxis have medborgerskabsrelevans? ) Arbejde med lokalmiljøet, opsøge og interviewe politikere, skrive læserbreve, lave et unge-parlament, lave skolens grundlov, arbejde i elevråd mmm.)

# Den filosofiske samtale

- Mål:
- At udvikle filosofiske medborgerskabskompetencer: undren, begrebsklarhed, empati, argumentation, dialog, åbenhed/tolerance
- Midler:
  - Stille gode spørgsmål
  - Styre samtalen, så eleverne kommer til og øver sig i ovenstående
  - Ideer fra Cooperative Learning: principper til at få eleverne til at tænke og tale sammen

# Lærernes opgave

- At indskrive en filosofisk samtale i hver årgangs årsplan inden efterårsferien – og sende det til husfilosoffen
- I samarbejde med husfilosoffen at udvikle filosofisk undervisning
- Fejl: Alle havde for travlt i starten af skoleåret! Lærere som husfilosof
- Projektet er først ved at komme på skinner nu
- Skolelederen har løbende gennem teamsamtaler holdt lærerne fast på, at "det går ikke over"
- Men husfilosoffen har endnu ikke bevist sit værd!

# Hvor langt er vi kommet?

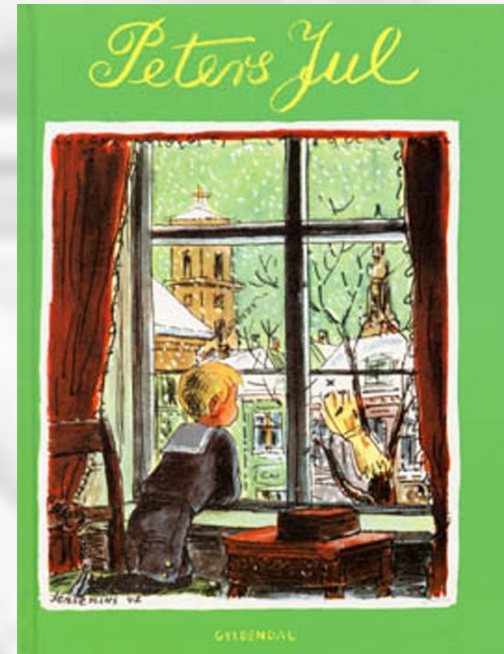
- Efter efterårsferien begyndte det at tage fart:
- Nu er husfilosoffen begyndt at arbejde konkret med besøg i klasserne, hvor der er (halv)filosofiske emner på dagsorden
- Mål: hjælpe med at fokusere på de filosofiske emner og strukturere arbejdet, så elevernes reflexions- og samtalekompetencer udvikles
- Besøg i 0a, 3a, 5c og 4a

# 0a - jul

Samtale om trafik:

Børnene gode til at række  
hånden op og ikke afbryde de  
andre

Udfordring: Få børnene til at  
forholde sig til hinanden



- Forløb om jul (samarbejde med husfilosoffen):
    - Undre sig over julen i gamle dage. Uddrag fra Peters Jul.
    - Strukturere arbejdet, så eleverne mere end ellers får mulighed for at lytte til hinanden og tale sammen.
    - Har kristendommen noget med vores jul at gøre?
- Husfilosoffen holder oplæg for alle 0.klasserne om Jesu fødsel og dens betydning 😊

# 3a – Tro og viden

- Kristendomskundskab: Undervisningsmateriale fra Skole-kirke samarbejde, som ikke er helt godt nok
- Ikke-læreruddannet, men kvik lærer
  - Kan man snakke med 3. klasse om hjerne- og hjertesprog
  - Filosofien er med på sidelinjen om det videre forløb: Arbejde med hjerne- og hjertesprogsudsagn



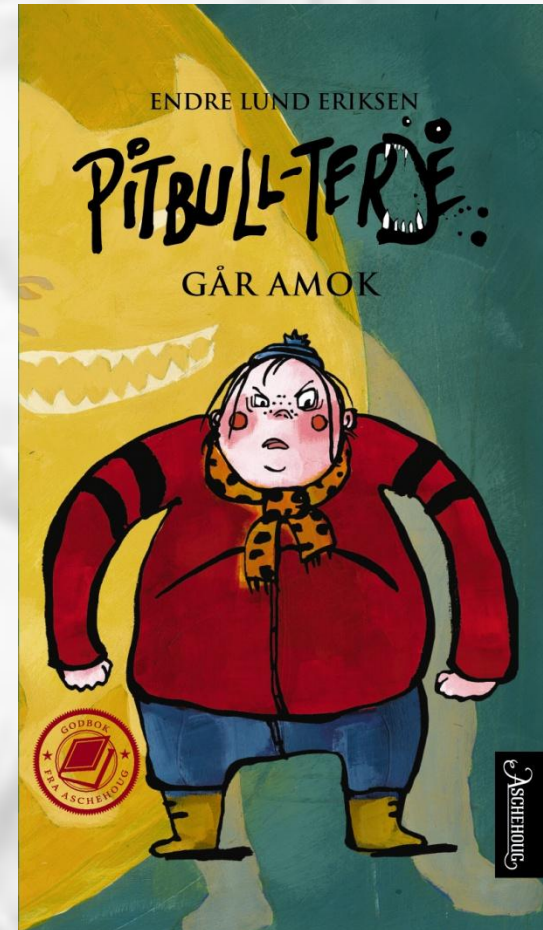
## 4c – Hvad er et hul?

- Natur og teknik v/ en ret filosofisk NT- og sløjdlærer:  
Snak om huller og ingenting. Kan man købe et hul?
- Øvelser om naturvidenskabelig metode med hjemmelavede snurretoppe
- Husfilosoffen? Hvad er et hul? Hvad er ingenting? Historier om ingenting? Oplæg til tværfaglighed?



# 4a – Pitbull-Terje

- Dansk v/ gammel erfaren lærer:  
Samtale med eleverne om det at være venner: Vil man gerne være venner med nogen, der går med hængerøvsbuxer? Er nørder? Er fede?
- Problem: Aktivering af børnene?
- Aftale: Gruppearbejde à la CL, hvor alle eleverne kommer på banen og forholder sig til hinanden (evt. drama)
- Husfilosoffen kommer med udspil.



# Perspektiver

- At lærerne blir mere bevidste om, hvordan man taler med børn om de store spørgsmål i livet. For der igennem at danne børnene til bevidste og aktive medborgere.
- At udarbejde undervisningsmaterialer/idekatalog til skolens udvikling og til udbredelse til andre skoler
- Forskningstilknnytning til Lotte Rahbek Schou dpu
- Vi evaluerer ikke direkte projektet
- Men vi vil bruge erfaringerne som grundlag for et større forskningsprojekt om filosofisk og etisk dannelse som grundlag for dannelse til medborgerskab
- Interviews med lærerteam, skoleleder, studerende fra læreruddannelsen i Skive, som har arbejdet målrettet i praktikken med medborgerskab som dimension i linjefaget

# Problemer

- Projektet startet oppefra?
- Kan lærerne blive bedre til at filosofere med børn uden direkte instruxion?
- Løbende revision af fokus: Hvis vi sku ha gjort det om, ville vi nok koncentrere indsatsen i indskoling, hvor "skaden" ikke allerede er sket!
- Fastholdelse af målet uden husfilosof?  
Økonomien i en ikke-umiddelbart Pisa-målbar satsning, hvis finansieringen udeblir?
- Seminarielærerens praxischok: Er det mig eller børnene, den er gal med?

# Forsættes i næste nummer...

- Følg med på [www.filosofipatruljen.dk/projekter](http://www.filosofipatruljen.dk/projekter)

Filosofipatruljen | En side for lærere, præster og andre, der gerne vil filosofere med børn - Windows Internet Explorer

http://www.filosofipatruljen.dk/

Filer Rediger Vis Favoritter Funktioner Hjælp

Google Sørg Bogmærker Kontroller Oversæt AutoFyld Log ind

Favoritter Foreslåede websteder Gratis Hotmail

Come 2gether café... www.nordvestnyt... Kristeligt Dagblad Countdown to Cop... Startside - MA-29 Filosofipatruljen...

- en side for lærere, præster og andre, der gerne vil filosofere med børn

**Filosofipatruljen**

Forside Hvem er vi? Kurser Læs mere! Projekter Teori Praxis Medborgerskab

### Hvad er filosofi med børn?

Man kan filosofere over alle livets store spørgsmål: Skal man tilgive sine uvenner? Hvad er overhovedet en ven? Hvad kan vi vide, og hvad er vi nødt til at tro på? Hvad er lykke? Skal man gå ind for organdonation?...

Det er sjovt at undre sig og tænke sammen med andre. Gennem fordybelse udvikler både børn og voksne deres evne til at tage selvstændig stilling. Når man filosoferer, får man et mere indholdsrigt liv, og meget tyder på, at man blir en mere aktiv medborger!

[Læs en kort indføring om Filosofi med børn.](#)

### Nyheder

#### Nu osse med naturfag!

Vi har fået seminarielektor i naturfagene og polyhistor Niels-Henrik Buchtrup med i patruljen! Derfor tilbyder vi nu osse kurser og workshops i "natur-borgerskab". Se under kurser!

[flere nyheder](#)

**Kontakt**  
**Filosofipatruljen**

Internet 100% 10:44